

Vuonna 1923 marraskuun 21

päivänä kokoontuivat Eduskunnan

Pankkivaltuusmiehet, puheenjoh-

taja Lavonius sekä herrat Nevan-
linna ja Tanner.

1 §.

Käsiteltiin Pankkivaliokunnan viime maaliskuun
8 päivänä lähettämään kirjelmään n° 4 vastaukseksi an-
nettavaa lausuntoa.

2 §.

Puheenjohtajan ehdotuksesta päätettiin esit-
tää kuuden pankkivaltuusmiehen kokoukselle, että senaat-
tori O. Stenrothille annettaisiin tehtäväksi valmistaa
ehdotus Pankin uudeksi ohjesäännöksi sekä ehdotus Pank-
kivaltuusmiesten johtosäännön uudistamisesta.

Sihteerin tehtäväksi jätettiin ensi huhti- ja
toukokuun aikana käydä läpi kymmenen viimeisen vuoden
pöytäkirjat silmällä pitäen, ilmeneekö niissä seikkoja,
jotka olisi huomioon otettava ohje- ja johtosääntöä uu-
distettaessa.

3 §.

Neuvoteltiin valuuttapolitiikasta.

Vakuudeksi:

K. N. Paasikallio

Vuonna 1923 marraskuun

21 päivänä kokoontuivat Eduskunnan Pankkivaltuusmiehet, puheenjohtaja Lavonius, herrat Nevanlinna, Tanner, Pehkonen, Wuolijoki ja af Forselles.

Lisäksi olivat läsnä Johtokunnan v.t. puheenjohtaja Ramsay sekä jäsenet Gråsten, af Heurlin, Broms ja Lundson ynnä vielä Johtokunnan varsinainen puheenjohtaja valtiovainministeri Ryti ja Pankin tilasto-osaston esimies Kalliala.

1 §.

Otettiin käsiteltäväksi Pankin vastainen valuuttapolitiikka.

Herra Ramsay esitti Johtokunnan puolesta seuraavan lausunnon: (Liite 124.)

Herra Broms esitti asiaa koskevan promemorian (Liite 125), minkä lisäksi puhuja vielä lausui, että Pankki oli viime päivinä kohottanut kursseja, kos-

ka painostus lörötileillä ja yleensä yksityispankkien ja viejäin taholta oli ollut ankara. Oli väitetty Suomen Pankin koettavan pitää kursseja liian alhaisina. Viejäin taholta oli ilmoitettu, että vientivaluuttoja ei tulisi ollenkaan niin kauan kuin punnan kurssi oli näin alhainen; ilmeisesti toivottiin sillä taholla punnan kurssin kohoavan 170 markkaan.

Vielä ilmoitti puhuja, että tänään oli ollut valuuttamarkkinoilla levotonta. Sen johdosta ei oltu voitu noudattaa virallisia noteerauksia. Kun valuutan kysyntä kasvoi kovasti täytyi kruunu korottaa Smk:aan 10:15. Puhuja arveli, että tämäkään korotus ei vielä ollut riittävä, vaan saataneen rynnistys valuuttavarastoa vastaan päättymään vasta kun kurssi kohotettaisiin 10:30:een. Näissä oloissa näytti puhujasta, että dollari on kenties korotettava Smk:aan 39:25 ja punta Smk:aan 170:-.

Mitä tulee menettelytapaan kursseja korotettaessa, katsoi puhuja oikeaksi, että korotus olisi tarpeellista suurempi, jotta heti korotuksen tapahduttua voitaisiin ryhtyä taas alentamaan kursseja.

Pankkivaltuusmiesten tiedusteluun, oliko Johtokunta tehnyt havaintoja rediskonttauksen kehityksestä,

vastattiin Johtokunnan taholta, että tänään oli ollut havaittavissa vilkasta rediskonttausta.

Asiasta syntyneessä keskustelussa

Herra Gråsten lausui, että ei olisi oikein korottaa kursseja enemmän kuin oli tarpeen ja alkaa siitä heti niitä laskea, sillä spekulantit voivat käyttää hyväkseen tällaista säännömukaista menettelyä, koskapa he arvaavat, miten kurssit tulevat kehittymään. Mainitsi, että Ruotsin valtiopankki ei myy dollareja muuta kuin tuonnin peittämiseksi ja arveli olevan syytä keskustella, eikö Suomen Pankilla ollut aihetta menetellä samoin. Mitä tulee Pankin viime päivinä noudattamaan valuuttapolitiikkaan, oli puhuja kannattanut sitä pääasiassa siitä syystä, että jos Pankki olisi menettänyt huomattavasti valuuttavarastoaan, olisi ulkomaille katsottu tämän merkitsevän sitä, että me emme osaa hoitaa asioitamme, vaan että olemme arvioineet aseman väärin.

Herra Tanner katsoi, että Pankilla olisi ollut aihetta yrittää pitää kiinni entisestä politiikastaan, s.o. pitää markka dollarin ja kruunun tasalla. Mahdollisesti olisi lorikonttien väheneminen kuluttanut jonkun verran valuuttavarastoa, mutta sitähan oli nyt-

kin kaikesta huolimatta kulunut.

Herra Broms ilmoitti, että ellei Suomen Pankki olisi sallinut kurssin nousta, niin yhteistyö yksityispankkien kanssa kurssien määräämisessä olisi käynyt mahdollottomaksi. Yksityispankkien ja vientiliikkeiden taholta oli ilmoitettu, että noteerauksissa sopii seurata joko dollaria taikka kruunua, kunhan vain pidetään huolta, että punnan kurssi oli riittävän korkea. Oli väitetty, että sillä aikaa kuin Suomen Pankissa riidellään teorioista, valuuttavarasto kuluu kulumistaan.

Herra Wuolijoki lausui ymmärtävänsä, että Suomen Pankki on ollut pakoitettu noudattamaan sellaista menettelyä kuin se viime päivinä oli noudattanut, vaikka se ei vastannutkaan täällä hyväksytyjä yleisiä periaatteita. Kun punta alkoi laskea, tuli puutavarateollisuudelle kiire katsoa kannattaako tehdä metsäostoja. Niinpä siinä liikkeessä, jossa puhuja on ollut mukana, oli jo ajateltu toisen työvuoron lopettamista. Mutta sitäkään ei voitu tehdä, vaikka liike tuottaisi vähän tappiotakin, koska tehtaan työskentely häiriintyisi kokonaan, ellei osteta täyttä määrää raaka-aineita. Tällaiseen asemaan joutuneina ovat vientiliikkeet nähtävästi valittaneet punnan kurssin laskusta pankeille ja nämä puoles-

taan käyneet Suomen Pankin kimppuun. Puhujan mielestä vahvemmat liikkeet voivat otosiaan vähentää tuotantoaan.

Viejät eivät puhujan käsityksen mukaan ajattele uuden inflatsioon aikaansaamista, vaan sitä, onko punnan kurssi oikea.

Herra Lavonius katsoi, että valuuttapolitiikasta päätettäessä on tällä haavaa selvitettävä ennen kaikkea kaksi kysymystä, nimittäin: 1) onko viime aikoina ilmennyt suuri valuutan kysyntä luonnollista, siis todellisen tarpeen vaatimaa, ja 2) onko Suomen Pankin menettelytapa valuuttavaraston suojaamiseksi ollut oikea.

Johtokunnan taholta annetuista selostuksista näkyy, että Suomen Pankkia on koetettu pakottaa seuraamaan noteerauksissaan puntaa dollarin asemasta. Ja taistelu markan vakiinnuttamisesta keskittyi puhujan mielestä oikeastaan tähän kysymykseen. Suomen Pankki oli nyt aivan viime aikoina seurannut noteerauksissaan suurin piirtein puntaa, seurattuaan sitä ennen dollaria. Tällainen menettely kävi kenties välttämättömäksi sen jälkeen kun Pankki itse antoi, kohottamalla tämän kuun 10 päivänä dollarin kurssia, aiheutta epäillä markan arvon pysyvyyttä. Mutta oliko oikein lähteä tälle tielle?

- Puhuja lausui kyllä käsittävänä, että kerran oli suoritettava taistelu siitä, seurataanko dollaria ja siis vakiinnuttamispolitiikkaa vaiko määrättyjen eturyhmien vaatimuksesta punnan kurssia. Ja tämä taistelu ei suinkaan tule olemaan helppo. Mutta puhujan mielestä olisi juuri nyt, kun valtiolainat oli saatu, ollut sopiva hetki se taistelu suorittaa. Pankki ei kuitenkaan näin menetellyt, vaan alkoi kursseja korottamalla puolustaa valuuttavarastoaan. Tulokset tästä politiikasta olivat olleet puhujan mielestä epäsuotuisat. Valuuttavarasto on vähentynyt 170 miljoonalla, mikä osoitti, että tällä keinolla ei voida suojella valuuttavarastoa. Vähittäin tapahtuvat korotukset kuluttavat päinvastoin valuuttavarastoa. Kokemus oli nyt osoittanut, että keinona valuuttavaraston suojelemiseksi ei viime aikoina noudatettu politiikka ollut oikea.

Eri asia oli sitten kysymys siitä, onko punnan kurssi ollut sellainen, että vientiteollisuus eijaksa toimia, toisin sanoen oliko Suomen Pankki deflaatorisella politiikalla aiheuttanut kriisin, josta vapautuaksemme olisi pitänyt korottaa kursseja. Tässä suhteessa puhuja laajemmin numeroja esittäen lausui käsityksensä, että ei ollut olemassa mitään deflatsiopulan

merkkejä. Mutta sen sijaan kurssien kohottaminen joh-
taisi, työvoiman kysynnän ollessa niin kiinteän kuin
nykyään, palkkojen kohoamiseen ja sen kautta inflat-
sioon.

Puhuja oli näinollen sitä mieltä, että Suo-
men Pankin olisi tullut yrittää kiinteästi seurata en-
tistä politiikkaansa. Jos valuuttavarasto olisi alkanut
siinä määrin huveta, että väistyminen olisi käynyt vält-
tämättömäksi, olisi ollut tilaisuus myöhemminkin nopeas-
ti siirtyä korkeampaan kurssitasoon. Nyt väistyttiin
taistelutta ja perädyttiin ilman suunnitelmaa.

Kun kerran oli jouduttu nykyiseen asemaan,
hyväksyi puhuja herra Bromsin ehdottaman menettelytavan
ja oli valmis kannattamaan dollarin kurssin kohottamis-
ta korkeammallekin kuin Smk:aan 39:25. Estääkseen pank-
kiireja myymästä olemattomia valuuttoja shekeillä, tuli-
si Pankin kieltäytyä myymästä shekkivaluuttoja.

Mitä tulee myöhempään politiikkaan, olisi Suo-
men Pankin puhujan mielestä koetettava hankkia itselleen
300 - 400 miljoonan markan luotto ulkomaisissa valuutois-
sa. Ellei tämä ole mahdollista, olisi diskonttokorkoa
korotettava.

Herra Nevanlinna ilmoitti olevansa suunnilleen

samalla kannalla kuin herra Lavonius. Kerrassaan väärä oli puhujan mielestä se käsitys, että valuuttapolitiikka voisi valmistaa vientiteollisuudelle hyvät päivät. Jos tätä tarkoitusta varten korotetaan kursseja, olisi se oman varjonsa perässä juoksemista. Korotetut kurssit aiheuttavat hintojen ja sen kautta kustannusten nousun ja hetken kuluttua ollaan taas siinä mistä lähdettiin. Tuossa ajatusjuoksussa oli puhujan mielestä sisäinen virhe. Tämän ajatusvirheen lumoamina vaativat yksityiset, että valuuttapolitiikkaa olisi siten hoidettava, että teollisuus muka kestäisi. Suomen Pankki ei voi tälle kannalle asettua. Sen tuli puhujan mielestä pitää silmämääränään rahan vakaata arvoa.

Herra Broms hyväksyi herra Nevanlinnan kannan, mutta katsoi kuitenkin, että Suomen Pankin viimeaikaiseen menettelyyn oli ollut aihetta, koska, jos valuuttavarasto olisi kulunut nykyiseen suureen tuontiin, yleistä mielipidettä maassa olisi voitu kiihottaa Suomen Pankkia vastaan selittämällä, että Pankki oli tuhannut valuuttavarastoansa yrittäessään säilyttää liian alhaisia kursseja.

Herra Nevanlinna lausui pitävänsä valuuttavaraston säilyttämisestä tärkeänä. Mutta Suomen Pankin ei

sovi vaikuttaa tuonnin supistamiseen kursseja korottamalla vaan luotonantopolitiikalla.

Herra Pehkonen ei voinut arvostella ratkaisevasti Pankin viimeaikaista politiikkaa. Katsoi, että vastainen menettelytapa olisi otettava perusteellisen harkinnan alaiseksi.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että Johtokunnan jäsenet ja Pankkivaltuusmiehet nykyisessä asemassa yleensä yhtyivät herra Bromsin esittämiin mielipiteisiin, herra Gråstenin lausussa kuitenkin erinäisiä epäilyksiä.

2 §.

Esiteltiin Pankkivaliokunnan viime maaliskuun 8 päivänä lähettämä kirjelmä n° 4, joka saman kuun 15 päivänä oli lähetetty Johtokunnalle lausunnon antamista varten, ynnä Johtokunnan viime syyskuun 26 päivänä kirjelmässään n° 49 asiasta antama lausunto. (Liite 126.)

Pankkivaltuusmiehet päättivät puolestaan antaa asiasta Pankkivaliokunnalle näin kuuluvan lausunnon: (Kirjelmä 110).

3 §.

Esiteltiin Pankkivaliokunnan viime maaliskuun 9 päivänä lähettämä kirjelmä n° 5, joka saman kuun 15 päivänä oli lähetetty Johtokunnalle lausunnon antamista varten, ynnä Johtokunnan kuluvan kuun 9 päivänä kirjelmässään n° 60 tekemä ilmoitus (Liite 127), sekä vielä sihteerin valmistama selostus toimenpiteistä Suomen Pankin ohjesäännön uudistamiseksi. (Liite 128.)

Pankkivaltuusmiehet päättivät antaa puolestaan asiasta näin kuuluvan lausunnon: (Kirjelmä 111.)

4 §.

Esiteltiin Johtokunnan kuluvan kuun 16 päivänä lähettämä kirjelmä n° 62. (Liite 129.)

Asia pantiin pöydälle.

5 §.

Esiteltiin Johtokunnan kuluvan kuun 8 päivänä lähettämä kirjelmä n° 59. (Liite 130.)

Pankkivaltuusmiehet Johtokunnan ehdotuksen mukaisesti suostuivat siihen, että Johtokunnan kirjettä seuranneessa luettelossa mainitut aikaisemmin epävarmoiksi julistetut saamiset saadaan arvottomina poistaa.

tileistä ja että enemmän toimenpiteet tehtailija H.J. Stigell vainajan ottaman, myöskin epävarmaksi julistetun hypoteekkilainan perimiseksi lainan takaajana olleen kirjansitoja A. E. Favorinin perillisiltä saavat raueta. (Kirjelmä 112.)

Vakuudeksi:

H. N. Rauhala